

ความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ (Understanding and using digital technology)

วัตถุประสงค์

1. มีความรู้ ความเข้าใจความรู้ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ตามแนวทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
2. รู้เท่าทันสื่อดิจิทัล คิด วิเคราะห์ แยกแยะ สื่อดิจิทัลเพื่อเลือกใช้ท างานได้อย่างเหมาะสม
3. มีความเข้าใจและปฏิบัติงานด้านดิจิทัลได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย ตลอดจนตระหนักถึงภัยคุกคามทางดิจิทัลและสามารถตรวจสอบการท างานตามหลักปฏิบัติงานที่ดีได้ในเบื้องต้น
4. มีความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อทำงานผลิตชุดข้อมูลสำหรับการบริการสาธารณะ และมีความรู้ ในการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการท างานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. จริยธรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Ethics in Information Technology)

จริยธรรม หมายถึง หลักศีลธรรมจรรยาที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติหรือควบคุมการใช้ระบบคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ หลักของความถูกต้องและความผิดที่บุคคลใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ และเป็นหลักเกณฑ์ที่ประชาชนตกลงร่วมกันเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันในสังคม

จริยธรรมในการใช้การใช้งานคอมพิวเตอร์ (PAPA) มี 4 ประเด็น ดังนี้

1. ความเป็นส่วนตัว (Privacy) สิทธิในการควบคุมข้อมูลของตนเอง ห้ามละเมิด เช่น การสอดแนม e-mail
2. ความถูกต้อง (Accuracy) ข้อมูลต้องตรวจสอบได้ ถูกต้อง ทันสมัย
3. ความเป็นเจ้าของ (Property) เคารพลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า ความลับทางการค้า
4. การเข้าถึงข้อมูล (Accessibility) กำหนดสิทธิ์ตามระดับผู้ใช้ ป้องกันการเข้าถึงโดยผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง

บัญญัติ 10 ประการของการใช้อินเทอร์เน็ต

1. ต้องไม่ใช้คอมพิวเตอร์ทำร้ายหรือละเมิดผู้อื่น	6. ต้องไม่คัดลอกโปรแกรมของผู้อื่นที่มีลิขสิทธิ์
2. ต้องไม่รบกวนการทำงานของผู้อื่น	7. ต้องไม่คัดลอกโปรแกรมของผู้อื่นที่มีลิขสิทธิ์
3. ต้องไม่สอดแนม แก้ไข หรือ เปิดดูแฟ้มข้อมูลของผู้อื่น	8. ต้องไม่ละเมิดการใช้ทรัพยากรคอมพิวเตอร์โดยที่ตนเองไม่มีสิทธิ์
4. ต้องไม่ใช้คอมพิวเตอร์เพิ่มการโจรกรรมข้อมูลข่าวสาร	9. ต้องคำนึงถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับสังคมที่เกิดจากการกระทำของท่าน
5. ต้องไม่ใช้คอมพิวเตอร์สร้างหลักฐานที่เป็นเท็จ	10. ต้องใช้คอมพิวเตอร์โดยเคารพกฎระเบียบ กติกา และมีมารยาท

ประเภทของทรัพย์สินทางปัญญา

1. สิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร คุ้มครองการประดิษฐ์ (ผลิตภัณฑ์ กรรมวิธี และการใช้งาน) ต้องยื่นขอรับการคุ้มครอง มีอายุการคุ้มครอง 20/10 ปี
2. ลิขสิทธิ์ คุ้มครองผลงาน วรรณกรรม จิตกรรม ประติมากรรม ภาพถ่าย ศิลปะประยุกต์ นาฏกรรม โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ไม่จำเป็นต้องยื่นขอรับการคุ้มครอง (จดแจ้ง) มีอายุการคุ้มครองตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ และอีก 50 ปีนับจากที่ผู้สร้างสรรค์เสียชีวิต

3. **เครื่องหมายการค้า** คຸ່ມครอง สัญลักษณื เครื่องหมาย สี กลุ่มของสี ตัวอักษร ต้องยื่นขอรับ การคຸ່ມครอง ต่ออายุได้ทุ่ๆ 10 ปี
4. **ความลับทางการค้า** คຸ່ມครองข้อมูลความลับทางการค้า เช่น สูตรการผลิต ฐานข้อมูล ลูกค้า ไม่จำเป็นต้องยื่นขอรับการ คຸ່ມครอง มีอายุการคຸ່ມครองตราบเท่าที่ยังคงเป็นความลับอยู่
5. **สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์** คຸ່ມครองผลผลิตที่มีความเกี่ยวโยงกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ ต้องยื่นขอรับการคຸ່ມครอง มีการคຸ່ມครองตลอดไป (หากไม่ถูกระงับการใช้งาน)
6. **ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย** องค์ความรู้ของกลุ่มบุคคลท้องถิ่นและศิลปะ วัฒนธรรมพื้นบ้าน ต้องจดแจ้ง มีอายุการคຸ່ມครองตลอดไป

สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Right, IPR) เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้ถือสิทธิ/เจ้าของ ผู้ใดจะนำไปใช้ต้องได้รับอนุญาตก่อน มีอายุการคຸ່ມครองจำกัดตามกฎหมาย (ยกเว้นลิขสิทธิ์ที่คຸ່ມครองอัตโนมัติ) ใช้บังคับสิทธิได้ในประเทศที่จดทะเบียน

ลิขสิทธิ์ (Copyright) คຸ່ມครองเฉพาะรูปแบบการแสดงความคิดไม่ครอบคลุม “ตัวความคิด” ที่ยังไม่ได้ถูกถ่ายทอด ไม่จำเป็นต้อง “ใหม่” เพียงแต่ต้องสร้างขึ้นเอง ไม่ลอกเลียน คຸ່ມครองนานกว่า

สิ่งที่ไม่ถือเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ เช่น วิธีการ ขั้นตอน ระบบ แนวคิด หลักการ วิทยาศาสตร์/คณิตศาสตร์ ข่าวสาร กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งทางราชการ ฯลฯ

สิทธิทางเศรษฐกิจ (Economic Rights) เจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการแก่งานของตน ทำซ้ำ คือ การคัดลอก เลียนแบบ ทำสำเนา ทำแม่พิมพ์ บันทึกเสียง บันทึกภาพ ไม่ว่าโดยวิธีใดเผยแพร่ต่อสาธารณชน คือ การนำงานสร้างสรรค์ออกเผยแพร่ ทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดย วิธีการต่างๆ ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สดทัศน์วัสดุ ภาพยนตร์และสิ่งบันทึกเสียง ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิ โดยจะกำหนดเป็นเงื่อนไขหรือไม่ก็ได้ แต่เงื่อนไขที่กำหนดจะเป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมไม่ได้

สิทธิในทางศีลธรรม (moral rights) ผู้สร้างสรรค์มีสิทธิระบุว่าเป็นผู้สร้างห้ามบิดเบือน ดัดแปลง หรือลดทอนจนเสียชื่อเสียง

การละเมิดลิขสิทธิ์ โดยตรง คือ ทำซ้ำ คัดแปลง เผยแพร่ ให้เช่างานลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาต โดยอ้อม คือ รู้ว่างานละเมิดลิขสิทธิ์แต่ยังขาย ให้เช่า เผยแพร่ หรือแจกจ่ายเพื่อหากำไร

การอนุญาตและการโอนสิทธิ เจ้าของสามารถอนุญาตผู้อื่นใช้สิทธิได้ (อาจมากกว่า 1 คน) สามารถโอนสิทธิได้ (ทั้งหมดหรือบางส่วน) ต้องทำเป็นหนังสือและมีลายเซ็น หากไม่กำหนดระยะเวลา ถือว่าโอนสิทธิ 10 ปี

ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ การใช้งานต้องไม่กระทบต่อสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควรต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์ตามสมควรจากงานที่มีลิขสิทธิ์

2. การเข้าถึงสื่อดิจิทัล

สื่อดิจิทัล หมายถึง สื่อที่นำเอาข้อความ กราฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียง มาจัดรูปแบบโดยอาศัยเทคโนโลยีความเจริญก้าวหน้าทางด้านคอมพิวเตอร์และการสื่อสารมาระยุกต์ใช้ ทำให้ลดค่าใช้จ่ายและระยะเวลา

ประเภทของสื่อดิจิทัล ภาพดิจิทัล, เสียงดิจิทัล, วิดีโอดิจิทัล, ทีวีดิจิทัล, อินเทอร์เน็ตดิจิทัล

อินเทอร์เน็ต (Internet) เครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ เชื่อมโยงทั่วโลก เพื่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูล

ประโยชน์ของอินเทอร์เน็ต การสื่อสาร (E-mail, Chat, โทรศัพท์ออนไลน์) แลกเปลี่ยนข้อมูล (ส่งไฟล์, เว็บบอร์ด) ทำธุรกิจ (เว็บไซต์, ธุรกิจออนไลน์) สืบค้นข้อมูล (Google, Bing, Yahoo) ความบันเทิง (YouTube, เกม, เว็บบันเทิง)

การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ขึ้นอยู่กับแบนด์วิดท์ (Bandwidth) คือ ความเร็วในการส่งข้อมูล มี 2 แบบ คือ แบบใช้สาย (สายทองแดง/ใยแก้วนำแสง) และ ไร้สาย (Wi-Fi, โทรศัพท์มือถือ)

- เครือข่ายมือถือ**
1. 3G = ยุคที่ 3 ของการสื่อสาร GSM
 2. 4G = ยุคที่ 4 ความเร็วสูงสุด 1 Gbps
 3. LTE = เทคโนโลยีหนึ่งของ 4G ความเร็ว ~100 Mbps

3. การสื่อสารยุคดิจิทัลหลักสูตรทักษะด้านดิจิทัลเบื้องต้น (Digital Literacy Curriculum)

Fact (ข้อเท็จจริง) : พิสูจน์ได้ด้วยหลักฐาน **Opinion (ข้อคิดเห็น)** : ความรู้สึก คาดคะเน เปรียบเทียบ หรือข้อเสนอแนะ

การใช้ Social Network อย่างปลอดภัย คิดก่อนโพสต์ ระมัดระวังการเปลี่ยนแปลง ตั้งค่าความเป็นส่วนตัว ไม่เปิดเผยข้อมูลลับ เลือกรับเพื่อนอย่างรอบคอบ ควบคุมการใช้งานของเด็กและเยาวชน

4. ความปลอดภัยยุคดิจิทัล

Digital Footprint : ร่องรอยการใช้งานออนไลน์

วิธีป้องกัน : ตั้งรหัสผ่านที่ซับซ้อน ใช้ Two-Factor Authentication กำหนดสิทธิ์การเข้าถึง (Authorization) ใช้ HTTPS / WPA2 สำหรับการเข้ารหัสข้อมูล

ภัยคุกคาม : Malware (ไวรัส, Worm, Trojan, Spyware, Ransomware), Phishing, Social Engineering, Online Fraud

การป้องกันบนมือถือ : ใช้แอปที่น่าเชื่อถือ ปิด Wi-Fi/Bluetooth เมื่อไม่ใช้ อัปเดตระบบสำรองข้อมูล ตั้งค่าลบข้อมูลอัตโนมัติเมื่อหาย

พฤติกรรมเสี่ยง : ใช้ Wi-Fi สาธารณะ ไม่ระวังคนแอบดูหน้าจอ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้รับความรู้ ด้านจริยธรรมคอมพิวเตอร์ และสามารถนำไปปรับใช้ได้
2. ได้รับความรู้เรื่องทรัพย์สินทางปัญญา
3. ได้รับความรู้ ความเข้าใจ การใช้สื่อดิจิทัลให้ปลอดภัย

ลงชื่อ.....

(นายมนต์ชัย พรมวลองวัน)

นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

ประกาศนียบัตร

ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

คุณ มนต์ชัย พรหมลองวัน

ได้ผ่านการอบรมด้วยระบบการเรียนออนไลน์ในบทเรียน
ความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ (Understanding and using
digital technology)

จำนวนชั่วโมงการเรียนรู้ 2:30 ชั่วโมง

โดยสถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล
ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
ให้ไว้ ณ วันที่ 12 สิงหาคม 2568

A. H.

(นางไอรดา เหลืองวิไล)

รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

รักษาการแทนผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล

สามารถตรวจสอบการรับรองได้ที่ www.dga.go.th